

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinuma kopsavilkums par Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam “Šaujamo drošība – pilsoņu aizsardzība un nelegālās tirdzniecības pārtraukšana”

(Šā atzinuma pilns teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU vietnē <http://www.edps.europa.eu>)

(2014/C 87/05)

1. Ievads

1.1. Apspriešanās ar EDAU

1. Komisija 2013. gada 21. oktobrī pieņēma paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam “Šaujamo drošība – pilsoņu aizsardzība un nelegālās tirdzniecības pārtraukšana” (turpmāk “Paziņojumu”) ⁽¹⁾. EDAU ir gandarīts par to, ka Komisija tam lūdza atzinumu pirms tā pieņemšanas un dod viņam iespēju iesniegt Komisijai neoficiālas piezīmes.

1.2. Paziņojuma mērķis un piemērošanas joma

2. Ar Paziņojumu tiek izveidota ES stratēģija, lai vērstos pret šaujamo drošību nelegālu tirdzniecību. Šā uzdevuma robežās tajā ir priekšlikums par integrētu politiku ar četrām prioritātēm:

— aizsargāt civilo šaujamo drošību likumīgo tirgu,

— samazināt šaujamo drošību nonākšanu noziedzīgās rokās,

— palielināt spiedienu uz noziedzīgajiem tirgiem,

— izveidot labāku izlūkdatu apkopojumu.

3. Lai šīs prioritātes nodrošinātu, noteikti dažādi uzdevumi, no kuriem vairāki paredz personas datu apstrādi un tādējādi ietekmē indivīdu tiesības uz datu aizsardzību:

— ES standarta izveidošana marķēšanai – personas dati varētu būt daļa no datiem, kas norādīti uz šaujamo drošību,

— šaujamo drošību licencēšanas noteikumu vienkāršošana un iespēja pieprasīt medicīniskas pārbaudes un pārbaudes sodāmības reģistrā, kas būtu nosacījums jebkura šaujamo drošību likumīgai iegādei un glabāšanai. Medicīniskas pārbaudes nozīmē indivīdu veselības datu apstrādes veikšanu. Veselības dati ir slepeni dati Direktīvas 95/46/EK 8. panta nozīmē, un tas prasa tiem nodrošināt īpašu aizsardzību ⁽²⁾ – tāpēc attiecībā uz tiem izvirzāmas vēl stingrākas prasības par datu aizsardzību. Pārbaudes sodāmības reģistrā nozīmē tādu datu apstrādi, kas attiecas uz noziedzīgiem nodarījumiem, notiesāšanu krimināllietā vai drošības pasākumiem, un piekļuvi sodāmības reģistram, kas iespējama tikai valsts iestāžu kontrolē (kā noteikts Direktīvas 95/46/EK 8. panta 5. punktā),

— radot jaunu datubāzi, tostarp veicot brokeru personas datu apstrādi, jāievēro galvenie datu aizsardzības principi, tostarp jāpamato tās izveidošanas nepieciešamība un apstrādes samērīgums, kā arī tās radītais traucējums privātajai dzīvei,

⁽¹⁾ COM(2013) 716 final.

⁽²⁾ Skatīt ES Tiesas lietas C-62/90, 1982. gada 8. aprīlis, “Komisija/Vācija”, 23. punktu, un C-404/92, 1994. gada 5. oktobris, “X/Komisija”, 17. punktu; ECT 2008. gada 17. jūlija lietu “I. pret Somiju” (pieteikums Nr. 20511/03), 38. punkts, un ECT 2008. gada 25. novembra lietu “Armonas pret Lietuvu” (pieteikums Nr. 36919/02), 40. punkts.

- tehnisko risinājumu piemērošanas izpēte, piemēram, biometriskie sensori, kad personas dati tiek glabāti šaujameroci, nodrošinot, ka ieroci var izmantot tikai tā īpašnieks. Uz biometrisko datu apstrādi attiecas stingri datu aizsardzības pasākumi un drošības prasības, kas tiek skaidrotas šajā atzinumā,
 - pārrobežu sadarbības veicināšana, lai pārtrauktu šaujamerocu nelikumīgu glabāšanu un apriti, cita starpā koordinētā veidā vācot un apmainoties ar informāciju par noziedzību saistībā ar šaujamerociem, iesaistot policiju, robežsardzi un muitas iestādes. Piekļuve policijas un muitas datubāzēm, kā atgādināts turpmāk, ir stingri reglamentēta,
 - noziedznieku lietoto ieroču izsekojamība, lai tos identificētu un noteiktu personas, kas šaujameroci iegādājušās. Šajā pasākumā, ja tas būs saistīts ar personas datu apstrādi, jāparedz īpaši datu aizsardzības pasākumi,
 - precīzāku un pilnīgāku datu vākšana par noziedzību saistībā ar šaujamerociem, izmantojot kopīgus IT līdzekļus, tādus kā Šengenas Informācijas sistēma II, muitas informācijas sistēma, Eiropola informācijas apmaiņas rīki un Interpola *iArms* rīki. Kā minēts iepriekš, piekļuve esošajai policijas un muitas datubāzei ir iespējama tikai, ievērojot stingrus noteikumus par datu aizsardzību.
4. Tāpēc datu aizsardzība ir viens no galvenajiem jautājumiem, kas izriet no šā paziņojuma.

1.3. Atzinuma mērķis un piemērošanas joma

5. Ņemot vērā Komisijas nolūku 2015. gadā nākt klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem, EDAU šajā atzinumā uzsver un skaidro, ko Paziņojumā paredzētie pasākumi nozīmēs datu aizsardzības ziņā. To darot, EDAU vēlas nodrošināt, lai turpmākajos tiesību aktu priekšlikumos, kas tiks veidoti šajā jomā, datu aizsardzības aspekti tiktu pienācīgi ņemti vērā. Šim nolūkam viņš atgādina par esošo ES tiesisko regulējumu datu aizsardzības jomā, sniedz norādes par to, kad tas īpaši ņemams vērā, un katra pasākuma gadījumā norāda, kas būs vajadzīgs tiesiskā regulējuma ievērošanai.

4. Secinājumi

52. EDAU pauž gandarījumu par Komisijas minēto, ka plānotie pasākumi tiks īstenoti, pilnībā ievērojot tiesības uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību. Viņš tomēr uzsver, ka par personas datu aizsardzību vajadzētu domāt likumdošanas procesa agrīnā stadijā un, ieteicams, arī stadijā, kad Komisija pieņem paziņojumus. Tas palīdzēs nodrošināt, ka datu aizsardzības jautājumi tiek identificēti pietiekami agri tā, lai pasākumos, kas tiks pieņemti, būtu ievērotas prasības par datu aizsardzību.

53. EDAU iesaka ierosinātajiem pasākumiem atbilstošos datu aizsardzības aspektus apspriest ieinteresēto pušu konsultāciju laikā, ko rīkos Komisija. Viņš arī iesaka datu aizsardzības jautājumus konsultēties ar Eiropas Ekspertu grupu šaujamerocu jautājumos.

54. Attiecībā uz jaunajiem priekšlikumiem par tiesību aktiem, ar kuriem Komisija gatavojas nākt klajā pēc šī paziņojuma, EDAU iesaka iekļaut tajos tiešas atsauces uz piemērojamiem ES tiesību aktiem datu aizsardzības jomā visur, kur būs vajadzīga personas datu apstrāde. Tas jādara atsevišķā un patstāvīgā noteikumā, kas iekļaujams priekšlikumos. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktu par šiem priekšlikumiem, kas paredz personas datu apstrādi, jākonsultējas ar Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāju.

55. Šajā atzinumā EDAU ir uzsvēris tās datu apstrādes prasības, kas attiecas uz cīņu pret nelegālu ieroču tirdzniecību. Viņš iesaka jebkuros turpmākajos tiesību aktos, kuri attiecas uz šo jomu, ņemt vērā datu aizsardzības prasības, tādas kā nepieciešamību, samērīgumu, mērķa ierobežošanu, datu mazināšanas principu, īpašas datu kategorijas, datu glabāšanas laiku, datu subjekta tiesības un apstrādes drošumu. Viņš arī iesaka veikt ietekmes novērtējumu uz datu aizsardzību, kas palīdzēs noteikt, tieši kādi drošības pasākumi datu aizsardzībai atbilstošā gadījumā iekļaujami katrā priekšlikumā.

56. Konkrētāk EDAU sniedz šādus ieteikumus:

- a) katrā turpmākajā tiesību akta priekšlikumā par ES standarta izveidošanu marķēšanas jomā jānorāda, vai tiks veikta personas datu apstrāde, un, ja šāda apstrāde tiks veikta, kādi dati tiks apstrādāti un attiecībā uz kurām personām tas tiks darīts;
- b) attiecībā uz šaujamerocu licencēšanu jāizvērtē vajadzība pēc medicīnisko un etnisko datu apstrādes, kā arī vajadzība pēc sodāmības reģistra pārbaudēm un jāievēro šo īpašo datu kategoriju apstrādes nosacījumi, kā noteikts Padomes Pamatlēmuma 2008/977/TI 6. pantā un Direktīvas 95/46/EK 8. pantā. Turpmākajos tiesību aktos jāiekļauj īpaši drošības pasākumi, tādi kā norāde par apstrādes mērķi, apstrādei

- atļauto konkrēto datu uzskaitījums, piekļuves ierobežojumi slepenajiem datiem, paredzot piekļuvi tikai attiecīgām personām, kurām dati jāzina un kurām ir pienākums ievērot profesionālu konfidencialitāti (piemēram, veselības aprūpes speciālistiem, pilnvarotiem valsts iestāžu darbiniekiem), garantijas, ka ir skaidri noteikts pamatojums licences atteikšanai medicīnisku/etnisku/ar noziedzību saistītu apsvērumu dēļ, un datu subjekta tiesību īstenošanas kārtība;
- c) atbilstīgi jānosaka šaujamoču brokeru obligātās reģistrācijas un pārbaudes nepieciešamība un samērīgums pirms šā pasākuma ieviešanas;
- d) attiecībā uz biometrisku sensoru iespējamo izmantošanu "viedajos ieročos" konkrētajā priekšlikumā ir norādīti pierādījumi par risku drošībai, kas pamato biometrisku datu izmantošanu. Priekšlikumā jānorāda biometrisku datu veidi, kas tiks apstrādāti, un drošības pasākumi, kas noteiks piekļuvi datiem, novērsīs manipulācijas ar datiem un noteiks nosacījumus biometrisku datu aktualizācijai īpašnieka maiņas gadījumā;
- e) tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem paredzētajos aktualizētajos norādījumos jāiekļauj atsauces uz Padomes Pamatlēmumā 2008/977/TI izklāstītajiem noteikumiem, jo īpaši attiecībā uz īpašu datu kategoriju apstrādi. Viņš arī iesaka izvērtēt nepieciešamību pēc to datu apstrādes, kas attiecas uz šaujamoču īpašnieka etnisko izcelsmi;
- f) pārrobežu sadarbības gadījumā informācijas apmaiņai starp oficiālajām iestādēm Eiropas Savienībā pēc iespējas jānotiek, izmantojot jau esošos aizsargātos kanālus;
- g) ja tiks izveidota tiešsaistes krātuve par ballistiku un ieroču veidiem, attiecīgajos tiesību aktos jānorāda, ka personas dati netiks apstrādāti;
- h) attiecībā uz šaujamoču datu vākšanas plānu jānodrošina, ka jaunajās funkcijās, kas tiks izveidotas valstu reģistros, Šengenas Informācijas sistēmā (SIS II) un *iArms*, būs ievērota atbilstība esošajiem noteikumiem par piekļuvi šīm datubāzēm. Ja tiek plānota citu struktūru/lietotāju piekļuves paplašināšanu šīm datubāzēm, tad pašreizējais tiesiskais pamats jāgroza. Piekļuve meklēšanas rīkam šajās datubāzēs jāierobežo ar pilnvarotiem lietotājiem, uz šīs meklēšanas rezultātiem jābūt formā "trāpījums ir"/"trāpījuma nav".

Briselē, 2014. gada 17. februārī

Giovanni BUTTARELLI
Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja palīgs
